

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 29/2021-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou, Radlinského 47, Dolný Kubín, proti postupu Okresného súdu Námestovo v konaní sp. zn. 3C/40/2013 v období po právoplatnosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 449/2017-35 z 12. septembra 2017 a postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/218/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3C/40/2013 v období po právoplatnosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 449/2017-35 z 12. septembra 2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadost'učinenie každému po **1 500 eur**, ktoré **je** im Okresný súd Námestovo **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.
3. Okresný súd Námestovo **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **567,28 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 29/2021 z 28. januára 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov podanú 14. júla 2020 v rozsahu vyslovenia porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým postupom všeobecných súdov. Sťažovatelia navrhli tiež uložiť okresnému súdu príkaz konať, priznať primerané finančné zadostučinenie každému zo sťažovateľov po 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovatelia sa ako žalobcovia žalobou od roku 2013 domáhajú neplatnosti kúpnej zmluvy z 23. januára 2013 pre porušenie zákonného predkupného práva a namietajú, že prípad nie je uzavretý už sedem rokov. Po zrušení rozsudku krajským súdom vo veci koná okresný súd, no spis bol predložený na dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu z dôvodu, že nerozhodol o žalovanom v 16. rade.

3. Sťažovatelia vytykajú okresnému súdu nielen nekonanie, ale aj neefektívny postup (pojednávanie 22. januára 2018 prevažne s informatívnym obsahom bolo odročené na neurčito; neefektívna výzva z 24. októbra 2017, či nedošlo k zmiernu; výzva na identifikáciu žalovaných v 9. a 13. rade po piatich rokoch procesu; unáhlený rozsudok následne zrušený z procesných dôvodov). Krajskému súdu vytykajú nerozhodnutie voči žalovanému v 16. rade, ktorý má byť aktuálnym vlastníkom. Podľa názoru sťažovateľov ide o skutkovo a právne jednoduchú vec a k zbytočným priesťahom v konaní dochádza nesystematickou až chaotickou činnosťou okresného súdu z dôvodu zbytočných procesných úkonov.

4. Okresný súd vo vyjadrení z 3. marca 2021 uznal svoju nečinnosť v určitých obdobiach, ktorú ospravedlňoval problémami v jeho personálnom obsadení a zložitou veci v predmetnom konaní. Na efektívnosť a rýchlosť konania mali vplyv okolnosti ako vyšší počet účastníkov, úmrtie niektorých z nich a následné procesné konzekvencie s právnymi nástupcami. V súvislosti s podaným dovolaním sťažovateľov je spis pripravený na predloženie a rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

5. Krajský súd na výzvu ústavného súdu zaslal svoje vyjadrenie z 9. marca 2021, v ktorom uviedol, že predmetná vec napadla na odvolací súd 24. septembra 2019 a rozhodnutá bola 30. apríla 2020, teda v primeranej dobe. K časti ústavnej sťažnosti o nerozhodnutí o žalovanom v 16. rade skonštatoval neprípustnosť ústavnej sťažnosti.

6. Sťažovatelia vo svojej replike z 22. marca 2021 uviedli, že zefektívnenie procesu nenastalo ani po náleze vydanom v konaní pod sp. zn. III. ÚS 449/2017, v ktorom sťažovatelia už raz uspeli z dôvodu zbytočných priesťahov, a rovnako k náprave nedošlo ani po ich sťažnosti vedeniu súdu.

II.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľov (II. ÚS 32/02).

8. Konanie o nárokoch z porušenia zákonného predkupného práva nezapadá medzi zložité prípady. Iná vec je, že takáto právna vec sa môže procesne komplikovať v súvislosti s vyšším počtom účastníkov konania a procesnými úkonmi súvisiacimi s úmrtiami niektorých z nich. O takýto prípad ide aj v napadnutom konaní, na ktorú skutočnosť ústavný súd síce prihliadol, no nepriznal jej dostatočne ospravedlňujúci význam. Aj procesné komplikácie tohto typu by mali byť zvládnuteľne v podstatne kratšom čase, než aký dopadá na napadnuté konanie. Ústavný súd konštatuje, že neprehliadnuteľný podiel na prieťahoch v konaní má najmä nesústredenosť všeobecných súdov (najmä okresného súdu) pri zisťovaní okruhu nástupcov a pri vykonávaní pojednávaní. Naopak, v správaní sťažovateľov neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania.

9. Podiel okresného súdu na prieťahovom konaní spočíva najmä v zjavnom nezvládnutí pojednávaní, kde je potrebná náležitá príprava v záujme rozhodnutia veci, pokiaľ možno bez odročovania. Pojednávanie zásadne nie je určené na informatívne účely, ale na realizáciu kontradiktorného procesu s meritórnym záverom. Výzvy na zistenie, či pretrváva záujem na súdnom spore, nemajú v okolnostiach veci zmysel a jednoznačne ich treba označiť za úkony neefektívne. Nesústredenosť súdu dopadá aj na pojednávanie z 22. januára 2018, ktoré bolo odročené z dôvodov zistiteľných pred pojednávaním, pričom je potrebné poukázať aj na dlhé obdobie nečinnosti v období od nariadenia pojednávania 21. novembra 2018 do 31. januára 2019. Ústavný súd akcentuje, že v konaní neboli zistené žiadne také skutočnosti, ktoré by mohli inak sťažiť rozhodovaciu činnosť okresného súdu (znalecké dokazovanie, preklad listín, medzinárodný prvok a pod.).

10. Okresný súd koná spolu s krajským súdom po náleze približne štyri roky a celé konanie trvá viac ako sedem rokov. Procesný optimizmus v súvislosti s vidinou právoplatného skočenia veci brzdí predloženie veci dovolaciemu súdu vo fáze, keď vec zatiaľ nebola meritórne rozhodnutá (vec je stále na prvom stupni). Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ocitli.

III.

11. Vzhľadom na všetky okolnosti veci ústavný súd deklaruje porušenie uplatnených práv z dôvodu zbytočných prieťahov s výrazným dopadom nesústredenosti okresného súdu. Opätovný príkaz okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov už ústavný súd nenariadil, pretože platí príkaz zo skoršieho nálezu (III. ÚS 449/2017).

12. Rozhodovanie krajského súdu po prijatí epidemiologických opatrení trvalo 7 mesiacov (od nápadu veci 24. septembra 2019 do rozhodnutia 30. apríla 2020). Ústavný súd, pridržiavajúc sa vlastnej judikatúry, vo vzťahu ku krajskému súdu, ktorý rozhodol do jedného roka, nevyslovil porušenie referenčných noriem a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (sp. zn. III. ÚS 42/2016, III. ÚS 421/2017, II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, IV. ÚS 343/04).

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

14. Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na zistené obdobia nečinnosti a neefektívnu činnosť okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci existujú dôvody na priznanie finančného zadosťučinenia, obzvlášť, keď okresný súd mal zo strany ústavného súdu príkaz konať bez zbytočných prietáhov. Pri ustálení sumy ústavný súd prihliadal na namietané skutočnosti a celkovú dobu napadnutého konania, jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prietahoch, ako aj na to, že okresný súd stále meritórne nerozhodol. Zároveň vzal ústavný súd do úvahy správanie sťažovateľov, povahu veci a význam konania pre sťažovateľov. Pri dovršovaní nápravy finančnou satisfakciou ústavný súd zohľadnil už raz právoplatne priznané finančné zadosťučinenie nálezom ústavného súdu, ktorý, sa zdá, sa minul svojmu účinku. Podľa názoru ústavného súdu konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci zodpovedá priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľom každému po 1 500 eur.

15. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur a jedného úkonu spísaného v roku 2021 (replika) 181,17 eur a režijný paušál 10,87 eur. Celková náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 567,28 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátky sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu